

רעיונות מקוריים לדרשות שבועיות לשלוחים

יצא לאור בתאריך:

ח' אלול תשע"ב

פרשה:

פרשת כי תבא

כותרת:

מהו הסוד והייחוד של ספר התהלים?

פרוייקט בחסות "משרד השלוחים"

הדברים על אחריות הכותב בלבד

פרשת כי תבא

מהו הסוד והייחוד של ספר התהלים?

השבוע מציינים את אירועי יום ה-11 בספטמבר. בעצרת הזיכרון שהתקיימה בשנה שעברה בגראונד זירו, נשיא ארצות הברית ברק אובמה בחר לקרוא את פרק מ"ו בתהלים במקום להשמיע נאום משלו לזכר הנספים.

מסופר על רבי חסידי שישב פעם עם החסידים שלו בשולחן השבת וביקש שכל אחד מהם ישמיע דבר תורה, וכך הם עברו אחד אחד וכל תלמיד בתורו אמר וואָרט על פרשת השבוע וכיו"ב. בקצה השולחן הארוך ישב יהודי פשוט שלא קרא ולא שנה, וכשהגיע תורו לומר משהו הוא פתח ואמר את הדבר היחיד שהוא ידע: "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד". המסובים פרצו מצחוק, וכי איזה "דבר תורה" הוא אמר, הרי את זה כל ילד יודע.

הרבי הרצין ופנה למסובים באומרו: את כל דברי התורה שאמרתם ניתן לפרוך, אבל את הדבר-תורה שלו אי אפשר לפרוך כי זוהי אמת לאמיתה!

כך גם במקרה דנן, אם אובמה היה נותן נאום מקורי משלו, בוודאי היו כאלה שהיו מסכימים איתו וכאלה שהיו חולקים עליו. אבל על פרק תהלים יש הסכמה מקיר לקיר.

מה כתוב באותו פרק תהלים שהוא בחר לקרוא בפומבי, על מה מדובר שם? בכללות הפרק מדבר על יהודי שאין לו מה לפחד בזמן של רעידת אדמה ל"ע, "על כן לא נירא בהמיר ארץ ובמוט הרים בלב ימים" (תהלים מו, ג).

לכאורה זה קצת מוזר שהוא קרא דווקא את הפרק הזה, הרי בניני התאומים לא התמוטטו בגלל רעידת אדמה. אבל אולי הוא התכוון למשוך את תשומת הלב כלפי פסוק אחר שמופיע בהמשך הפרק שבו נאמר: "משבית מלחמות עד קצה הארץ קשת ישבר וקצץ חנית עגלות ישרוף באש" (פסוק יו"ד). כלומר, שה' יעצור את המלחמות שישנן בעולם.

כך או כך, אנחנו נתמקד עכשיו בפתיחת הפרק "למנצח לבני קרח". מי הם אותם בני קרח ואיך הם הגיעו לספר התהלים?

את ספר התהלים כתב כידוע דוד המלך. אבל כשמעיינים בפנים מגלים שהוא לא חיבר את כל המזמורים, אלא הוא גם אסף וליקט מזמורים שנאמרו ע"י עשרה זקנים ביניהם אדם הראשון, אברהם, משה, הימן, וגם שלושת בני קרח: אסיר, אלקנה ואביאסף. לכן ישנם מזמורים שפותחים במלים "תפלה למשה", "מזמור לאסף" וכו'. וישנם גם מזמורים של בני קרח.

מי הם אותם בני קרח? כולנו מכירים את הסיפור על קרח, בן דודו של משה רבינו, שהיה איש עשיר מיוחס וחשוב. יום אחד הוא התקנא בבני דודו משה ואהרן, אשר אחד מהם היה מלך והשני היה הכהן הגדול, ואילו הוא - נטול כל משרה וכל כהונה. הוא פתח אפוא במסע השמצה נגדם, "כל העדה כולם קדושים ... מדוע תתנשאו על קהל ה'". הוא טען שמשה לא ביצע את המינויים הללו בשליחות הקב"ה אלא בדה אותם מלבו ח"ו.

קרח הצליח להסית נגד משה 250 ראשי סנהדראות ועוד אנשים חשובים. הוא ארגן הפגנה גדולה נגד משה רבינו וכמובן לצדו עמדו דתן ואבירם שתמיד עמדו ונלחמו נגד משה רבינו, והתחילה מהומה גדולה.

משה רבינו ניסה 'להוריד' אותם מהמריבה הזאת, אבל שום דבר לא עזר לו. לבסוף משה פנה לכל העדה, "ויאמר משה... אם כמות כל אדם ימותון אלה... לא ה' שלחני ואם בריאה יברא ה' ופצתה האדמה את פיה ובלעה אותם... וידעתם כי נאצו האנשים האלה את ה' (במדבר טז, ל). ומיד אנחנו קוראים "ותפתח האדמה את פיה" - התחוללה רעידת אדמה והם כולם נבלעו.

שתי פרשיות מאוחר יותר, בפרשת פנחס, התורה מגלה לנו: "ובני קרח לא מתו" (במדבר כו, יא). מה בעצם אירע שם? אומר רש"י בתהלים: "הם היו תחלה בעצת אביהם ובשעת המחלוקת פרשו וכשנבלעו כל סביבותם ופתחה האדמה פיה נשאר מקומם בתוך פי הארץ... ועלו משם ושרתה עליהם רוח הקודש ונתנבאו" (רש"י תהלים מב, א).

ברגע האחרון בניו של קרח חזרו בתשובה בלבם ואיכשהו הם ניצלו מתוצאותיה של רעידת האדמה והמשיכו להקים משפחות וללדת ילדים, ואף שמואל הנביא היה מצאצאיו של קרח (ראה 'לקוטי שיחות' כרך לג עמ' 170).

וכאן נשאלת השאלה, נכון אמנם שהם חזרו בתשובה על מעשיהם, אבל עדיין לא מובן מדוע דוד המלך שילב את המזמורים שלהם לתוך ספר תהלים? מה מיוחד בבני קרח שדווקא הם נכללו בספר התהלים יותר מאשר גדולי הנביאים ואפילו אבות האומה?

בא רש"י בפרק מו בתהלים ואומר דבר נפלא: "ראו בני קרח נס שנעשה להם שנבלעו כל סביבותיהם והם עמדו באויר, ואמרו לישראל ברוח הקדש שדוגמת הנס הזה יהא עשוי להם לעתיד" (תהלים מו, ג - רש"י).

כלומר, בני קרח מדברים כאן מתוך נסיונם האישי; כשם שאנחנו ניצלנו מרעידת אדמה, כך גם אנחנו אומרים לכם, עם ישראל, אין לכם מה לדאוג, גם אתכם הקב"ה יציל כשם שהציל אותנו.

בנוהג שבעולם, כאשר אדם נתון בצרה כלשהי ל"ע ובא מישהו ומחזק ומנחם אותו ואומר לו: אל תדאג, תבטח בה' והוא יעזור ויושיע, חושב אותו אדם: קל לו לדבר, הרי הוא מעולם לא חווה צרה מסוג זה, בוודאי קל מאד לתת חיזוק לזולת כשלא סובלים וכו'. אבל כאשר בא אדם שהוא בעצמו סבל מאותה מחלה וכבר יצא ונושע ממנה והוא מנחם ואומר: שמע, אני כבר הייתי במצב הזה שלך, אני יודע מה אתה עובר, והנה הבראתי והחלמתי לגמרי ב"ה. הרי שדבריו נשמעים הרבה יותר, ודבריו אכן מחזקים ומעודדים בצורה משמעותית ועמוקה יותר.

גם כאן בני קרח מדברים מתוך נסיונם האישי. הם ניצלו מרעידת אדמה והם מחזקים ומעודדים את עם ישראל ואומרים לו "לא נירא בהמיר ארץ", אין לכם מה לפחד, ה' יושיע ויציל אתכם כפי שהוא הציל אותנו.

זהו בעצם כחו הגדול של כל ספר תהלים, שכל התפילות והנחמות שמופיעות בו נאמרו ע"י אותם אנשים שעברו וחוו בעצמם את היסורים והתלאות וההרפתקאות הללו ואף יצאו ונושעו מהם. כאשר דוד המלך אומר "גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע" - הוא לא מדבר כאן פילוסופיה תיאורטית וגם לא אומר מה מתבקש להיות על פי תורה, אלא הוא מספר מנסיון

אישי חוויה עמוקה שהוא חווה בעצמו, כאשר הוא הלך במדבר והרגיש שם בגיא צלמות ומכל מקום הוא לא איבד את אמונתו אלא הרגיש "כי אתה עמדי".

בחודש אלול אנחנו קוראים את פרק התהלים של "לדוד ה' אורי וישעיי" (תהלים כז), "כי אבי ואמי עזבוני וה' יאספני" - דוד המלך עבר את החוויה הזאת בעצמו והזדהה איתה.

זהו אפוא הכח הכביר של ספר תהלים. לא מדובר כאן ברב או דרשן שמשמיע דברי חיזוק והתעוררות שברוב המקרים מדובר ברב שלא חווה מעולם את החוויה שעליה הוא מדבר. כל מילה בספר התהלים נאמרה ע"י אותם אישים שחוו זאת על בשרם. ויש לומר, שזה הטעם מדוע בני קרח נכללו בספר תהלים, שכן הם עברו חוויה ייחודית ששום אדם לא עבר, ולכן כאשר מדובר ברעידת אדמה רק הם יכולים להעניק חיזוק ועידוד לעם ישראל.

כל יהודי שרוצה לחזק את בטחונו בה' ומעוניין שתפילותיו יתקבלו לרצון ובמהירות, צריך לקרוא את ספר התהלים, וכפי שפרק כז מסתיים במילים: "קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'".

פרוייקט בחסות "משרד השלוחים"

הדברים על אחריות הכותב בלבד